

תוכן עניינים

הקדמה	3
גוף העבודה	3
1. התכנסות	3
2. התבדלות	4
3. קיום זה לצד זה	5
4. אינטגרציה	6
מקורות	7

הקדמה

בממ"ן זה, מובאת כתבתו של דור (2018) המתאר את חגיגות חג המולד אליהן נחשף בסין. הכתבה של דור (2018) תנוחה להן עפ"י המושגים התכנסות (דמיון גובר בין תרבויות), התבדלות (ריחוק גובר בין תרבויות), קיום זה לצד זה (מאפיינים מתרבויות שונות מתבטאים יחדיו במדינה אחת) ואינטגרציה (המקומיים מאמצים מנהגים מתרבות אחרת תוך שינויים המתאימים את המנהגים הזרים לתרבות המקומית) (Hickson & Pugh, 2002; Werther, 1996; Ogbor, 2000).

גוף העבודה

התכנסות

תהליכי התכנסות מתארים תהליכים שבהם תרבויות נהיות דומות זו לזו (Ogbor, 2000). החל מן המאה העשרים, אנו עדים לתהליכי אורבניזציה (מעבר מהכפר לעיר) וגלובליזציה (הידוק הקשרים הכלכליים-חברתיים בין מדינות שונות, מעבר עובדים ממדינה למדינה, פתיחת קשרי מסחר עולמיים וכו'). תהליכים אלו שינו את מרקם החיים של המשפחות הגרעיניות והמורחבות, הביאו לתפיסה של גבולות לאומיים נזילים וגמישים בעיני הצעירים, ועודדו פרקטיקות עסקיות של הצבת עובדים / מנהלים במדינות חדשות כמו גם העסקת עובדים מרחבי העולם ופתיחת שלוחות במדינות חדשות. עבור העסקים, תהליכי גלובליזציה אלו הביאו לצורך להכתיב תרבות ארגונית אחידה בפירמות הגלובליות, כלומר נדרש לחנך בצורה תרבותית זהה את כל העובדים תוך הסתגלות הפירמה לתרבויות החדשות אליהן נכנסה. כפועל יוצא, פירמות מאמצות נהגי תרבות ניהול ממדינות היעד, ובמקביל מדינות היעד מאמצות נהגים תרבותיים מתרבות המקור. תהליך דומה עוברים צעירים, אשר הודות למערכות תקשוב חדשניות (אינטרנט, טלפונים חכמים ניידים, מדיה חברתית) זולות ונגישות, מקבלים מידע על אופנות חדשות פופולריות וכך האופנות התרבותיות עוברות במהירות בין המדינות השונות. תהליכים כאלו, בהן תרבויות ואופנות ממדינות שונות מתערבבות זו בזו, נקראים "התכנסות". תהליכי התכנסות שמעודדים ע"י הפירמות והדור הצעיר מהווים בעצם מעין הקטנה של הכפר הגלובלי (Hickson & Pugh, 2002; Werther, 1996).

בכתבה של דור (2018) מתואר תהליך התכנסותי בו הסינים מושפעים מהתרבות האמריקאית-מערבית ומאמצים לחיקם סממנים ממנה. בפרט מדובר על חגיגות חג המולד. עם זאת הסינים, שרובם לא נוצריים, לא חוגגים אותו בתור חג דתי, אלא בתור חג חילוני, מהנה, שמאפשר להם לחקות תמונות מסרטים הוליוודיים שהם רואים במידה מסוימת. חדירת החג המערבי לתרבות הסינית בעקבות חשיפה לתרבות אמריקאית בסרטים, מעיד על תהליכי התכנסות. להלן 2 דוגמאות הממחישות זאת מהכתבה:

- "מקהלה נרגשת של ילדי גן בכובעי סנטה קלאוס עמדה על הבמה במרכז קניון בבייג'ינג ושרה מחרוזת שירי חג חגיגת באנגלית": מקהלות של ילדים ששרים שירי חג מולד בשפה זרה (אנגלית) מעידה על התכנסות, שכן מדובר על אימוץ מנהג תרבותי מערבי.
- " ואפילו בחנות של וואווי, המותג הכי סיני שיש, המוכרים חבשו קרני אייל אדומות קטנות" – חבישת קרני אייל היא מנהג מערבי שעורכים בחג מולד כמחווה לצבי רודולף של סנטה קלאוס. אימוץ מנהג מערבי זה מעיד על התכנסות.
- " למרות זאת החג צבר בעשורים האחרונים פופולריות ניכרת במדינה, במיוחד בקרב צעירים מהמעמד הבינוני" – ציטוט זה ממחיש את הטענה כי אלו הם הצעירים אשר מעודדים תהליכי התכנסות. כך גם אימוץ חג המולד בצורה חילונית ע"י הסינים, דבר שמהווה תהליך התכנסותי, קרה בעקבות חשיפת הצעירים לאופנות ממדינות אחרות (כמו סדרות וסרטים מהוליווד שמציגים חגיגות חג מולד בצורה חיובית).

התבדלות

תהליכי התבדלות משקפים תהליכי בהם תרבויות הופכות ליותר שונות ומובחנות זו מזו (Ogbor, 2000). תהליכים אלו לרוב מהווים ריאקציה לתהליכי התכנסות והם מהווים כוח התנגדות לנטייה הכלל עולמית להתכנס בתרבות ובאופנה. כוחות ההתבדלות מבקשים לשמר את הייחודיות של התרבות הלאומית/מדינית, ולחזור למנהגים תרבותיים ישנים ומסורתיים אשר איחדו את העם במשך אלפי שנים (Hickson & Pugh, 2002). לפי דור (2018) גם ביחס לחגיגות חג המולד בסין ניתן לראות קולות שזועקים להתבדלות. בכתבה ניתן לראות מספר דוגמאות שמציגות זאת:

- "האווירה העליזה בקניון בבייג'ינג לא מרמזת על הוויכוח המתנהל באינטרנט הסיני ובחוגים אקדמיים בסין סביב החג בעשור האחרון. תחילתו של הוויכוח במכתב פומבי שפרסמה קבוצת דוקטורנטים מהאוניברסיטאות המובילות בסין ב-2006 עם קריאה לסינים להיזהר מאימוץ חג המולד ולשמור על קדושת החגים הסינים המסורתיים" – מציטוט זה אנו למדים כי ישנם קולות של התבדלות המגיעים מהאינטרנט ומהאקדמיה של סין, שמבקשים לחזק את שימור המסורות הסיניות הייחודיות ולא לחגוג חגים מערביים, מתוך חשש כי החגיגות של החגים המערביים ישחקו את מעמדם של החגים הסיניים, כגון ראש השנה הסיני.
- "מתנגדי החג טוענים כי הפופולריות שלו היא בגדר פלישה תרבותית ומבטאת סגידה למסורת ולערכים מערביים לצד רצון לחקות אותם... אימוץ התרבות המערבית... אותה התרבות שהשפילה ורמסה אותם במשך שנים" – קולות ההתבדלות רואים בחגיגה של חגים מערביים רמיסה של תרבות סין תוך נשיאת עיניים לתרבות המערבית, אשר הפגינה גזענות, אפליה והשפלה כלפי הסינים עצמם. כלומר, המתבדלים רואים את החוגגים כמעין בוגדים בתרבות הסינית ודורשים מהם להתבדל ולהפסיק לאמץ מנהגים מערביים בפרט לאור מהמורות פוליטיות קודמות בין סין לאירופה ולארה"ב.
- "החשש של מתנגדי החג הוא כי חג המולד יאפיל בהדרגה על מעמדו של ראש השנה הסיני, באותו אופן שבו הפופולריות של ולנטיין'ס ד"י הבינלאומי נגסה בזו של חג האוהבים הסיני המסורתי המצוין באוגוסט" – הקוראים להתבדלות כבר ראו בזו עיניהם כיצד אימוץ חגים מערביים מפחית מהחשיבות של החגים הלאומיים המקוריים כפי שוולנטיין'ס ד"י שחק את חשיבות יום האהבה הסיני, וחוששים כי זה יקרה גם עם החג הסיני האהוב על בני העם הסיני, הלוא הוא ראש השנה הסיני, ולכן קוראים לנקוט בבידול ביחס לחג המולד.